

Posudek vedoucí diplomové práce

Bc. Marek Hovorka

The role of English in the globalized world and its reflection in current teacher training manuals

Didaktická reflexe světových angličtin v učebních textech pro učitele angličtiny

ÚAJD FF UK Praha, srpen 2016

129 stran, anglicky; abstrakt česky + anglicky; české résumé, 2 přílohy

Předložená diplomová práce vychází z hlubokého zájmu autora o problematiku výuky angličtiny jako cizího jazyka (EFL); tento svůj zájem propojuje s poznatky, které přináší odborná literatura zaměřená na globální roli angličtiny (GE). Konkrétně se autor zaměřuje na to, zda se teoretické poznatky v oblasti GE, WEs a/nebo ELF získané v posledních desetiletích promítají do přípravy učitelů skrze běžně užívané, globálně distribuované manuály.

Obecné hodnocení

Shrnu-li úvodem celkově práci Marka Hovorky na tomto diplomovém projektu, mohu říci, že byl započat bez předchozího většího zázemí v badatelské činnosti; student však během dvou let práce na tématu prokázal, že je schopen se samostatně vypořádat jak s výzvami metodologickými¹, tak teoretickými. V průběhu práce s prameny se od čistě kompilativního přístupu propracoval ke kritičtějšímu pohledu na věc, což tématu velmi prospělo. Ve své práci vycházel ze své pedagogické činnosti, snažil se proto, aby práce nezůstala v rovině teoretizace, ale zkoumala, zda to, co je v učitelům v manuálech předkládáno, je skutečně pro praxi relevantní. V červnu 2016 Marek Hovorka své empirické výstupy úspěšně prezentoval na mezinárodní konferenci ve Španělsku (9th International Conference of English as a Lingua Franca, Universitat de Lleida, Catalonia).

Hodnocení práce

Práce je standardně rozdělena na část teoretickou, část věnovanou zvolené metodologii a vlastní analýzu. V teoretické části autor krátce shrnuje, proč se angličtina rozšířila po celém světě, a jaké má tento historicky nebývalý jev důsledky. Diplomant dále předkládá poznatky zaměřené především na didaktické implikace globální role angličtiny; definuje, jak se nověji chápe koncept angličtiny jako lingua franca (ELF) (viz např. Jenkins 2015) a shrnuje, které jazykové oblasti jsou předmětem zájmu teoretického zkoumání a/nebo didaktizace (viz např. Dewey 2014, 2015, Cogo 2015, Sifakis 2014, Vettorel 2015, atd.). Autor pracuje s velmi recentní odbornou literaturou a prokazuje tak, že je schopen se v této rychle se rozvíjející lingvistické subspecializaci zorientovat.

Na základě předem přesně daných kritérií (recentnost a záběr) autor pro analýzu zvolil čtyři metodické příručky pro učitele angličtiny (Scrivener 2011, Ur 2012, McDonough et al. 2013 a Watkins 2014). Pomocí kvalitativní obsahové analýzy (QCA; Schreier 2012), která umožňuje redukci a systematizaci velkého množství kvalitativních dat (je třeba vzít v potaz, že každá z výše uvedených publikací má dvě stě a více stran), autor vytvořil kódovací rámec (*coding frame*), jenž je základním pilířem QCA. V pilotní fázi testování navrženého kódovacího rámce došlo k několika úpravám, na jejichž konci autor vytvořil reliabilní a validní instrument. Pomocí tohoto nástroje se diplomantovi podařilo roztřídit a analyzovat získaný materiál (celkem 55 kódovaných jednotek napříč všemi čtyřmi analyzovanými publikacemi).

¹ Diplomant musel nastudovat nejen metodu samotnou, ale sám proces volby této metody, která je u různých autorů traktována různě, byl velmi časově náročný. Volbu Schreier (2012) vidím jako velmi šťastnou. Zároveň v práci chybí popis postupu výběru metody; s ohledem na dodržení rozsahu práce však bylo nutné tuto část redukovat.

Je též nutné zdůraznit, že v českém akademickém prostředí se tato metoda doposud používala především ve výzkumech sociologických a sociolingvistických; jako velký přínos této práce vidím tedy nejen zjištění samotná (viz níže), ale právě úspěšnou aplikaci této metody na aplikovaně-lingvistický materiál.

Analýza ukázala, že všechny zvolené publikace v menší či větší míře berou globální roli angličtiny na vědomí; většina z nich též do určité míry reflektuje výzkum v oblasti ELF; to se týká především výslovnosti². Zajímavým zjištěním je, že se tento výzkum do manuálů promítá hlavně prakticky, což je zároveň v souladu se spíše praktickou, nikoliv akademickou povahou těchto příruček. Zároveň to ukazuje, že autoři příruček se snaží reflektovat nový výzkum v této oblasti, ne vždy však dokáží poskytnout učitelům konkrétní rady do výuky. Interkulturní povědomí a pragmatické strategie, které jsou obsáhle popsány v celé řadě odborných studií, jsou ve vybraných publikacích zastoupeny minimálně, což ukazuje na jistou propast mezi teorií a praxí. V tomto ohledu práce otevřela prostor pro další zkoumání a naznačila potenciál pro zkvalitnění metodologických materiálů pro učitele angličtiny, kteří potřebují vzdělávat studenty užívající angličtinu jako globální LF.

Shrnutí: Předložená práce řeší aktuální téma, které zatím nebylo v odborné literatuře zmapováno. Autor vhodně zvolil metodu výzkumu, jež otestoval na pilotním vzorku; vytvořil tak instrument, který mu umožnil zodpovědět na stanovené výzkumné otázky. Práce je psána vynikající akademickou angličtinou (drobné výhrady jsou uvedeny Příloze posudku níže).

Závěr: Jak vyplývá z výše uvedeného, práce Marka Hovorky naplňuje požadavky kladené na diplomovou práci. K obhajobě ji proto **doporučuji** a předběžně hodnotím známkou **výborně**.

V Praze 30. srpna 2016

PhDr. Veronika Quinn Novotná, Ph.D.
ÚAJD FF UK

Příloha k posudku – dílčí formální a jazykové výhrady

- úvodní strana – překlep Praha srpen 2015 – místo 2016
- s. 15 Poznámky pod čarou (PPC – různá velikost písma)
- s. 16 mixture of feature(s)
- Widdowson – doporučuji doplnit kritický komentář k „benefits and limitations of the ‘Ownership debate‘“
- PPC: Jipka accessed when?; Chybí v seznamu literatury; odstranit mezeru mezi PPC 14 a 15; též na s. 19
- s. 18 Seidlhofer – počty mluvčích – uvést, že tato čísla nebyla od té doby aktualizována a podložena přesnějším odhadem (též je toto velmi problematické odhadnout)
- s. 19 functional variety (Dunková), též Seidlhofer 2011
- s. 20 Navrhovala bych kapitolu přejmenovat z původního „EFL vs ELF“ – „vs“ dává tyto koncepty či paradigmaty do kontrastu, což již bylo mnohokrát v odborné literatuře kritizováno. Navrhuji EFL **and** GEs nebo jiný podobný název, který nebude podporovat tuto překonanou dichotomii (tím spíše, že obsahem podkapitoly je právě ukázat tento posun); též viz s. 21 doplnit „plurality of teaching models“ (QN 2012)
- s. 22 opravit uvozovky

² Zde se ukazuje zásadní vliv LFC (Jenkins 2000).

s.23 již zde bych zmínila - repositioning ELF within multiculturalism (ELF3) (Jenkins 2015)

s. 26 nahradit lomítko v názvu

s.32 tečka u PPC

- doplnit zdroj: Interview with a dipTESPOL candidate.

s.36 PPC pokračuje že s. 35

- upravit pořadí: L, S, R, W

s.37 in a number of university PPC

s. 46 g) tečka navíc (paragraph.)

s. 50 somehow reflect – přeformulovat

s. 52 she also claim (Gr.); it thus not (V elipsa)

s. 53 emphasis added

s. 55 contact (místo contact); vložené uvozovky doporučuji dvojitě

s. 56 but no (but not); to to; resonably

s. 57 intelligibility (spell).

s. 67 ad ELF research – Doporučuji doplnit krátké vysvětlení, proč byla zařazena (důležitá podkapitola “ELF research” – není kategorií v kódovacím rámci.

- Je seznam explicitních dokladů (např. English as an International Language, English as a Global Language, World English(es), ELF - ne nutně jako výzkumných paradigmat) kompletní? Přestože to není v souladu s zvolenou metodologií, uvítala bych přesné počty relevantních termínů v každé publikaci.

s. 69 nahradit lomítko

s. 70 all of these topic (gr.)

s. 79 zdůraznění podtržením bych nahradila tučným písmem či zrušila úplně (působí rušivě)

s. 91ff pro formulace praktických doporučení bych volila jinou barvu než červenou

Čárky: s. 18, 31, 46, 55

Resumé by mělo následovat za References.

Otázky k obhajobě

1. Jak autor řešil, pokud se v textu objevilo například spojení (a jiné podobné výskyty) „[...] listening model [...] pays attention to [...] **cross-cultural** interactions“ (M 2013: 138). McDonough zde cituje jiné autory, není to přímo doporučení, ale objevuje se zde mezikulturní dimenze?
2. Dalo by se učitelům nějak vysvětlit, že původní dichotomické chápání EFL vs. ELF je již překonané? Jak navrhuje, aby toto autoři začlenili do manuálů?
3. Jak **konkrétně** by mohlo / mělo být do publikací zahrnuto téma zvyšování mezikulturního povědomí (raising intercultural awareness and intercultural communicative competence)? Jakou roli v tomto může sehrát výzkum v oblasti ELFu?
4. Dalo by se zjistit, kde všude se zvolené příručky používají a jaký tedy mají potenciální dopad na vzdělávání učitelů v ČR?³
5. Plánuje diplomant rozšířit analýzu (např. Harmer 2016)?
6. Je z publikací zřejmé, jakým „modelům“ (kromě britské a americké angličtiny) by studenti měli být vystavováni (viz např. [S_RE_2])?

³ V globálním měřítku je toto obtížně zjistitelné; původní kritérium „global spread“ bylo proto z pochopitelných důvodů z práce vyřazeno.